

NVAAG: instructie arts al dan niet in opleiding tot specialist werkzaam in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking

Voorwoord

Voor u ligt de “Instructie arts werkzaam in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking”. In deze herziene versie is de naam assistent geneeskundige veranderd in die van arts in opleiding tot specialist (aios) en arts niet in opleiding tot specialist (anios). Deze instructie is van toepassing op zowel de aios als de anios.

Op grond van de Kwaliteitswet Zorginstellingen dient de instelling zorg te dragen voor een verantwoorde zorgverlening en voor adequate randvoorwaarden. Een van die randvoorwaarden is een instructieregeling voor de a(n)ios, waaronder ook AVG's in opleiding.

Ter ondersteuning van de a(n)ios, de AVG en de zorgaanbieders hebben onderstaande organisaties deze instructie opgesteld, waarbij rekening is gehouden met zowel de bestaande wet- en regelgeving als met de op dit onderwerp betrekking hebbende jurisprudentie.

Het moge duidelijk zijn dat de precieze inhoud van een instructieregeling in een instelling een zaak is die valt onder de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder, maar wij zijn er van overtuigd dat deze instructie een bijdrage zal leveren aan het optimaliseren van de afbakening van de verantwoordelijkheden tussen de a(n)ios enerzijds en de AVG/superviserend arts en instelling anderzijds.

Considerans

Overwegende, dat:

- de a(n)ios bevoegd is tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunde en als zodanig een eigen geneeskundige en juridische verantwoordelijkheid heeft;
- de a(n)ios die op grond van een arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling werkzaam is, verplicht is de overeengekomen werkzaamheden naar beste vermogen te verrichten en zich daarbij te gedragen naar de door of vanwege de raad van bestuur gegeven aanwijzingen;
- aanwijzingen met betrekking tot werkzaamheden in het kader van de cliëntenzorg - al dan niet in verband met de opleiding - gegeven worden door de superviserend arts die een overeenkomst heeft met de instelling, onverlet het hierboven vermelde omtrent de door of vanwege de raad van bestuur gegeven aanwijzingen; de verantwoordelijkheid tot supervisie bij de zorgverlening niet alleen gedragen wordt door de opleider, maar door alle AVG's en/of andere voor de behandeling verantwoordelijke artsen die betrokken zijn bij de cliëntenzorg waaraan de a(n)ios deelneemt; er in beginsel geen onderscheid is in supervisie van artsen die wel (aios) en artsen die niet in opleiding zijn (anios);
- het uit een oogpunt van duidelijkheid en rechtszekerheid voor zowel a(n)ios, AVG's, en andere geneeskundig specialisten, als voor de instelling, en tevens voor de cliënt, gewenst is te beschikken over een instructie waarin de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van deze artsen staan omschreven;
- voor de arts in opleiding tot AVG de opleidingseisen gelden, zoals vastgesteld in de desbetreffende RGS-besluiten naast deze instructie;
- een instructie voor de a(n)ios onverbrekkelijk verbonden dient te zijn met de arbeidsovereenkomst;
- voor de arts in opleiding tot AVG de opleidingsovereenkomsten tussen Erasmus MC enerzijds en de arts in opleiding tot AVG, de opleider en de opleidingsinstelling anderzijds die van toepassing zijn onverbrekkelijk verbonden dienen te zijn met de arbeidsovereenkomst of ambtelijke aanstelling;

is tussen de NVAAG in overleg met LAD en het opleidingsinstituut VG-geneeskunde deze modelinstructie vastgesteld

1. Begripsbepalingen

In deze instructie wordt verstaan onder:

- a(n)ios: de arts die al dan niet in het kader van de opleiding tot AVG onder functionele verantwoordelijkheid van de betrokken AVG's of andere in één der registers van de KNMG ingeschreven artsen, deelneemt aan de zorgverlening.
- AVG: de in het register van artsen voor verstandelijk gehandicapten van de RGS ingeschreven arts.
- Superviserend arts: degene die op basis van binnen de instelling gemaakte afspraken in voorkomende gevallen moet worden aangemerkt als functioneel leidinggevende/ opdrachtgever. Dit kan zijn:
 1. Degene die de medische verantwoordelijkheid draagt voor de zorgverlening aan de cliënten in kwestie (veelal de behandelend AVG) en in één der registers van de RGS is ingeschreven.
 2. Een AVG ingeschreven als opleider in het Register Geneeskundige Specialismen (RGS).
- AVG-opleider: een door de RGS voor de opleiding erkende AVG welke werkzaam is in de opleidingsinstelling. Ten aanzien van de AVG in opleiding is de opleider de superviserend arts.
- AVG in opleiding (aios-AVG): een arts ingeschreven in het register van artsen in opleiding tot AVG
- Opleidingsinstelling: een instelling die door de RGS voor de opleiding is erkend en waar het praktische deel van de opleiding tot uitvoering wordt gebracht.
- Instelling: Instelling voor mensen met een verstandelijke beperking. zorgaanbieder welke zorg, begeleiding of ondersteuning biedt aan personen met een verstandelijke beperking. Ten behoeve van leesbaarheid is ervoor gekozen in de rest van deze instructie te spreken over 'instelling'.
- Bestuur: degene of het orgaan dat met de leiding, bestuur van de instelling is belast. Dit kan in voorkomende gevallen de directie zijn of de Raad van Bestuur.

2. Algemene bepalingen

2.1 De a(n)ios is verplicht, onverlet zijn eigen medische en juridische verantwoordelijkheid, de hem opgedragen werkzaamheden in het kader van de cliëntenzorg en/of de opleiding nauwgezet en naar beste kunnen te verrichten, met inachtneming van:

- geldend recht
- door of vanwege de raad van bestuur vastgestelde reglementen en voorschriften
- vigerende medische protocollen en richtlijnen
- de eventueel bij de opdracht gegeven aanwijzingen.

2.1 De a(n)ios ontvangt bij zijn indiensttreding:

- een taakfunctieomschrijving
- een verwijzing naar de regelingen, protocollen en richtlijnen die binnen de instelling gelden en welke relevant zijn voor zijn functioneren en waaraan de a(n)ios geacht wordt zich te conformeren
- een binnen de instelling geldende taakverdeling en roostersystematiek, aan de hand waarvan de a(n)ios wordt ingedeeld.
- een overzicht van de voor de betrokken a(n)ios verplichte gezamenlijke besprekingen met AVG's en/of andere medewerkers die bij de zorgverlening betrokken zijn.
- deze instructie

2.1.1 De superviserend arts bepaalt periodiek, na overleg met de a(n)ios, aan de hand van:

- het stadium van de opleiding/ervaring van de betrokken a(n)ios
- de concrete bekwaamheid van de a(n)ios
- de opleidingseisen tot het verrichten van welke handelingen de a(n)ios zelfstandig in staat mag worden geacht dan wel welke handelingen onder leiding van een daartoe bekwaam en bevoegde professional (specialist, verpleegkundige, nurse practitioner, etc.) moeten worden verricht. De superviserend arts legt dit overeenkomstig de binnen de instelling gebruikelijke wijze schriftelijk vast. Waar van toepassing in het kader van de functie en/of opleiding, draagt de superviserend arts er zorg voor dat hij op de hoogte blijft van de vorderingen van de a(n)ios.

2.2 De a(n)ios is verplicht bij twijfel over zijn eigen bekwaamheid te overleggen met de superviserend arts.

2.3 De a(n)ios heeft het recht op grond van ernstige gewetensbezwaren te weigeren een bepaalde handeling te verrichten ten opzichte van een cliënt. Hieronder kunnen ook zwaarwegende morele bezwaren vallen. De superviserend arts beslist vervolgens over de verdere behandeling van de cliënt. Bij indiensttreding meldt de a(n)ios eventuele gewetensbezwaren, zodat daarmee rekening gehouden kan worden.

2.4 Te allen tijde is de supervisor bereikbaar en beschikbaar voor de a(n)ios. Indien de a(n)ios van oordeel is dat de supervisor naar de instelling dient te komen, zal hij hierom expliciet verzoeken. Indien de superviserend arts van mening is dat telefonisch overleg onvoldoende is, zal hij zelf naar de instelling toe gaan en de situatie persoonlijk beoordelen.

2.5 De a(n)ios overlegt zonodig met de supervisor wie welke informatie aan de cliënt verstrekt.

2.6 De a(n)ios dient – onverlet de regeling binnen de instelling– onverwijld de superviserend arts op de hoogte te brengen van iedere gebeurtenis (al dan niet veroorzaakt door menselijk handelen of nalaten) bij onderzoek, behandeling, verpleging of verzorging van de cliënt(en), die heeft geleid tot een schadelijk gevolg voor de cliënt(en) en/of derden. Dit geldt eveneens voor iedere gebeurtenis die naar algemene ervaringsregels tot schadelijk gevolg had zullen leiden, indien dit niet voorkomen was door een toevallige gebeurtenis of door een tevoren niet gepland ingrijpen. De superviserend arts ziet toe op melding bij de Meldingscommissie (Incidenten Patiëntenzorg) of FONA-commissie (Fouten, ongevallen en *near accidents*), FOBO (Fouten, ongevallen en bijna ongelukken commissie) of MIC-commissie (melding incident cliënt) conform de in de instelling vigerende regeling.

2.7 In geval van stages bij andere medisch specialisme(n) wordt (de verantwoordelijkheid voor) de supervisie en daarmee de verantwoordelijkheid gedelegeerd aan de stageverlenende specialisten. Er worden daaromtrent afspraken gemaakt tussen stageverlener en supervisor, dan wel tussen stageverlener en opleidingsinstituut en op duidelijke wijze aan de a(n)ios medegedeeld.

3 Werkverdeling

3.1 De superviserend arts en/of de daarvoor binnen de instelling verantwoordelijke(n) draagt zorg voor een overzicht van de taken van de a(n)ios, dat tijdig onder hen dient te worden verspreid en aan de hand waarvan de werkzaamheden worden verdeeld onder en opgedragen aan de a(n)ios.

3.2 Het rooster dient te voldoen aan de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit en de toepasselijke rechtspositieregeling(en). Tevens dient deze indien van toepassing te voldoen aan de

betreffende besluiten van de RGS en het Reglement van de opleiding tot AVG, in het bijzonder ten aanzien van tijd voor de aios-AVG om aan eigen leerdoelen te werken samen met de opleider.

3.3 De a(n)ios woont diverse soorten (cliënten)besprekingen bij, die naar het oordeel van de superviserend arts van belang zijn voor de functie en/of opleiding.

3.4 De aios-AVG neemt, tenminste conform de opleidingseisen deel aan cliëntenbesprekingen, klinische conferenties en refereerbijeenkomsten in de en aan die welke worden gehouden in instellingen of andere instellingen waar een samenwerkingsverband mee bestaat.

4 Opdrachten

4.1 De superviserend arts geeft de a(n)ios alleen die opdrachten waarvan hij redelijkerwijs mag aannemen dat de a(n)ios beschikt over de bekwaamheid, die vereist is voor het behoorlijk uitvoeren van die opdrachten.

4.2 De a(n)ios aanvaardt alleen opdrachten indien hij redelijkerwijs mag aannemen dat hij beschikt over de bekwaamheid, die vereist is voor het naar behoren uitvoeren van die opdracht.

4.3 Indien de a(n)ios aangeeft dat een bepaalde opdracht zijn bekwaamheid te boven gaat, zal de superviserend arts voor de noodzakelijke begeleiding zorg dragen dan wel de opdracht zelf uit (laten) voeren.

4.4 De a(n)ios zorgt ervoor dat de superviserend arts op de hoogte blijft van de toestand van de door de a(n)ios behandelde cliënten binnen afgesproken kaders.

4.5 De a(n)ios kan opdrachten geven aan verpleegkundigen en verzorgenden, volgens bestaand, vanwege directie, artsen en/of verpleegkundige leiding vastgesteld beleid.

5 Medische handelingen

5.1 De a(n)ios is gerechtigd alle medische handelingen te verrichten die noodzakelijk zijn in het kader van de cliëntenzorg, voor zover hij redelijkerwijs mag aannemen dat hij over de daartoe benodigde bekwaamheid beschikt. In geval van twijfel en/of indien de toestand van de cliënt daartoe aanleiding geeft, is hij verplicht met de superviserend arts overleg te voeren.

5.2 Voor het verrichten van een aantal medische handelingen kan het gewenst zijn dat de a(n)ios deze uitsluitend uitvoert onder leiding van de superviserend arts.

5.3 De a(n)ios treedt in beginsel zelfstandig op in het kader van de zorgverlening aan de cliënten met inachtneming van de vigerende protocollen of richtlijnen terzake. De a(n)ios voert overleg met de superviserend arts in geval van twijfel en meer in het bijzonder indien de toestand van de cliënt daartoe aanleiding geeft.

5.4 De a(n)ios verricht medische handelingen onder verantwoordelijkheid van de superviserend arts. De superviserend arts is dan ook eindverantwoordelijk. De mate van verantwoordelijkheid van de a(n)ios is afhankelijk van de mate van zelfstandigheid, bekwaamheid en ervaring van de a(n)ios.

5.5 De a(n)ios pleegt in ieder geval overleg met de superviserend arts over:

- vastgestelde (dreigende) complicaties en de behandeling hiervan;
- abnormaal beloop van het genezingsproces

- bijzondere uitslagen van diagnostisch onderzoek
- het in consult roepen van specialisten die nog niet betrokken zijn bij de behandeling van desbetreffende cliënt
- een verstoorde relatie met wettelijk vertegenwoordiger, familie of andere medewerkers van de instelling
- alle belangrijke (voorgenomen) beslissingen die gevolgen kunnen hebben voor derden

5.6 De a(n)ios doet aan de superviserend arts melding van het overlijden van cliënten.

5.7 Handelingen waarvoor geen overleg is vereist betreffen:

- Eenvoudige handelingen die volgens de vigerende medische protocollen worden uitgevoerd en waartoe de a(n)ios zichzelf bekwaam acht.
- Handelingen waarvan de supervisor heeft aangegeven dat de a(n)ios deze zelfstandig mag verrichten.
- Handelingen in het kader van cliëntenzorg welke vallen binnen de bevoegdheden van de basisarts.

5.8 De a(n)ios neemt slechts beslissingen tot opname, overplaatsing of ontslag van een cliënt na verkregen toestemming van de superviserend arts en wettelijk vertegenwoordiger, tenzij de gezondheidstoestand van de cliënt overleg niet toelaat. In dat laatste geval dient de a(n)ios dat zo spoedig mogelijk nadien te doen.

5.9 Over doorverwijzing naar een ander specialisme en terugverwijzing naar de huisarts in geval van consultatie, overlegt de a(n)ios met de superviserend arts, behalve indien vigerende protocollen, richtlijnen of gemaakte afspraken hierin op andere wijze voorzien.

5.10 Het aanvragen en verrichten van een intercollegiaal consult wordt gedaan door een superviserend arts dan wel met instemming van een supervisor, door een a(n)ios.

5.11 De a(n)ios verricht in beginsel dezelfde handelingen zowel binnen als buiten de reguliere werktijd.

6 Crisissituaties

6.1 De a(n)ios pleegt zo spoedig mogelijk overleg met de superviserend arts over alle complexe zorgsituaties, crisissituaties of andere bijzondere situaties waarvan mag verondersteld worden dat deze buiten de normale gang van zaken valt.

6.2 De a(n)ios meldt terstond bij de superviserend arts de (telefonische) mededeling omtrent de komst van een cliënt die mogelijk in een crisissituatie verkeert.

7 Verslaglegging/medisch dossier

7.1 Onverlet de verplichting in de WGBO voor de behandelend specialist houdt de a(n)ios een dossier/status conform de binnen de instelling gebruikelijke procedures bij, met betrekking tot de behandeling van de cliënt. Dit wil zeggen, dat hij aantekeningen maakt van de gegevens omtrent de gezondheidstoestand van de cliënt, de uitgevoerde handelingen en van de aan de cliënt, diens wettelijk vertegenwoordiger of andere medewerkers gegeven informatie. Hij neemt tevens andere stukken daarin op, welke voor een goede zorgverlening van de cliënt noodzakelijk zijn.

8 Slotbepalingen

8.1 Indien door de a(n)ios van de instructie wordt afgeweken dient, indien de omstandigheden dit toelaten, te allen tijde overleg plaats te vinden met de superviserend arts.

8.2 In alle gevallen met betrekking tot de zorgverlening van een cliënt door een a(n)ios, waarin de instructie niet voorziet, beslist de superviserend arts.

9 Opmerkingen

Indien in deze instructie wordt gesproken over; hij', lees dan: hij /zij.

NVAAG december 2013

In samenspraak met de AVG-opleiding aangepaste versie van de door LAD, NVZ, LVAG, KNMG, LHV, IGZ, VGN en Orde van Medisch Specialisten opgestelde regeling. Bestuurlijk vastgesteld d.d. 20 december 2013.